

Kirken ligger seks mil utenfor Reykjavik, for seg selv på et øde jorde med en bondegård som nærmeste nabo. Men de tyske turistene Berndt og Erika Schwamm ville se Bobby Fischers hvilested. På kirkegården fortalte deres vert, islandsk Jon G. Fridjonsson, at han hadde en liten rolle i Fischer-dramaet over 40 år tidligere.

vil jeg foretrekke å snakke om alt han oppnådde i stedet for hans indre tragedier. Det var rettfærdig at han tilbrakte sine siste dager på Island, åstedet for hans største triumf. Der har han alltid vært elsket og blitt sett på den beste måten: som en sjakkspiller.

Fischer ble begravet fire dager etter at han døde. The Telegraph kalte det en «geriljabegravelse». På en reise sammen med vennen Gardar Sverrisson noen år tidligere skal han ha sett kirkegården og uttrykt et slags ønske om å få ligge der. Sverrisson organiserte gravingen. Hans svigerfar og svigerbror hjalp til. Til stede var bare de tre, en kirketjener som var en venn av Sverrisson og kvinnen Fischer forlovet seg med i Japan, Miyoko Watai. De to bodde ikke sammen, men det var hun som til slutt arvet ham etter en langvarig rettsvist mot sjakkspillerens nevøer.

Fischers grav er plassert nær kirkens port og gjerde. Einar S. Einarsson, som ledet komiteen som fikk Fischer fra Japan til Island, mener at han vet hvorfor det ble slik:

– De fikk ikke traktoren de skulle grave med inn gjennom porten. I stedet strakk de traktorgraveren over gjerdet. Bobby er jo nesten begravet utenfor kirkegården!

– Hvorfor måtte de begrave ham så raskt?

– Russel Targ, som var gift med Bobbys søster, hadde kommet til Island to dager etter dødsfallet. Jeg tror de fryktet at Targ skulle ta kroppen til USA. Mange ble sinte for at det skjedde så raskt. Husk at til og med ikke lensmannen, som

godkjenner slikt, visste noe. Nå har vi nådd en slags enighet om at det er bra at Bobby er begravet hos oss, sier Einarsson.

Den lutherske presten Kristinn Fridfinnson leste om begravelsen i lokalavisen.

– Først trodde jeg ikke på det. Men det er en ære å ha ham her. Den store Bobby Fischer, sa Fridfinnson til The Telegraph i 2008.

Den fjerde mannen

Vi er i ferd med å dra da en bil parkerer utenfor kirkegården. To middelaldrende menn og en kvinne kommer ut av bilen, går sakte over grusen og åpner porten.

– Oh, Bobby, hvisker kvinnen nesten uhørlig da hun ser graven.

Tyske Berndt og Erika Schwamm har reist på ferie fra Kiel til Island. Begge elsket måten Fischer spilte på. Nå har de bedt sin islandsk vert, Jon G. Fridjonsson, om å vise dem sjakkspillerens hvilested. Fridjonsson er ingen hvem som helst. Det var han som var fjerde mannen i pingpong-rommet i VM-kamp nummer tre, da rabiate Fischer krevde å få spille mot Spasskij i et lukket rom.

Jon G. Fridjonsson var 28 år gammel. Broren hans var med i arrangementskomiteen, og spurte om hjelp. Selv om kampen ble filmet av et fjernstyrt, lydløst kamera, måtte noen notere ned alle trekkene. Det ble Jon.

– Jeg visste at Fischer var sensitiv. Derfor tok jeg av skoene, og noterte så stille jeg kunne. Lappene med trekkene stakk jeg gjennom et ventilasjonshull i døren. Jeg listet meg rundt i bare sokkene, men til slutt reagerte Bobby Fis-

cher. Han snudde seg mot meg, og sa høyt: «HYSJ!».

«My way»

En måned etter Bobby Fischers død møtte rundt 20 mennesker opp i Laugardaelir-kirken. En vinterstorm hadde utsatt minnestunden i en uke. Flere av Fischers tidligere venner, blant dem Helgi Ólafsson, var borteist på dagen. I kirken spilte de sangen Fischer i lyse øyeblikk plutselig kunne synges på, Paul Ankas «My way». De spilte også «Chess» fra musikalen Tim Rice, Björn Ulvaeus og Benny Andersson laget sammen. Rice fikk ideen da han så Fischer spille mot Spasskij i 1972. Da minnestunden var over, gikk folk ut av kirken og tenkte at Bobby Fischers liv på Island hadde fått en verdig avslutning.

Men selv i døden ble han innblandet i skandaler.

Søndag 5. juli 2010: Det er kveld på kirkegården utenfor Selfoss. Et telt er slått opp over Bobby Fischers grav. Graven er åpnet. Rundt den står en prest, en lege og lensmannen. En kvinne Fischer levde sammen med på Filippinene har påstått at han er faren til datteren hennes. «En kvinne vet alltid», har hun uttalt. Rettsmedisineren tar prøvene han trenger fra Bobby Fischers levninger. Graven lukkes igjen. Halvannen måned senere blir resultat kjent: En kvinne vet ikke alltid.

rob@aftenposten.no

PS! Gardar Sverrisson, Miyoko Watai og David Oddson, Islands tidligere statsminister, har ikke besvart Aftenpostens henvendelser.

Carlsen: - Tragisk

Magnus Carlsen vil huske sjakkspilleren Bobby Fischer, ikke mennesket.

– Når du tenker på Bobby Fischer, hva tenker du da?

– En brilliant sjakkspiller som var forut for sin tid. Fischers resultater var spektakulære, men hans glansperiode varte imidlertid kort i forhold til Kasparovs.

– Er det vanskelig å beundre sjakkspilleren Bobby Fischer når mennesket Bobby Fischer hadde så mye rart ved seg?

– Jeg har først og fremst et forhold til sjakkspilleren Fischer. Jeg så filmen *Bobby Fischer against the World* og det slo meg at han virket veldig normal i ungdomsårene. De mentale problemene ble imidlertid synlige etterhvert, og hans liv utviklet seg tragisk.

– Hva mistet sjakkverden ved at Fischer ikke ville spille mer etter Reykjavik 1972?

– Det er ikke godt å vite. VM-utfordreren Karpov var formidabel, og matchen mellom de to er noe som mangler i historien.

– Husker du da meldingen om Fischers dødsfall kom?

– Ja, jeg spilte i Corus A-turneringen i Nederland og ledet etter seks runder.

Carlsen mot Anand

Magnus Carlsen (22) skal spille om **VM-tittelen** i sjakk mot indiske **Viswanathan Anand** (43). Kampene skal spilles i Chennai i India. Carlsen ankommer Chennai onsdag i neste uke. Åpningsseremonien er torsdag, og **første parti spilles lørdag**. Frem til 26. november skal de to spille 12 parti mot hverandre. Vinneren blir verdensmester.

Kilder: Bobby Fischer comes home av Helgi Ólafsson, Bobby Fischer against the world av Liz Garbus, The Guardian og The Telegraph.